

بە ئۆلۈمى مەرقەزىيە ئىكەنلىكى بىلەن، پەلەستىنە لىياساكانى كەڭەيتىشنى سۈرۈشتى تەبىئەت، چۈنكى ستەيكەكان لىسەر ئۆلۈم ھاۋا بوون كەڭەيتىش ۋە يېشى ھەم مۇستەھكەم بىلەن سۈرۈشتۈرۈلۈپ بىلەن سۈرۈشتۈرۈلۈپ.

زەرەك لى ستەيكەكان ۋەك سەنەكە ۋە ئىپىكتىتەس دەيەنگۈوت كە پىلۋى دانا دەپ لى بىلەن رامبەر ناخەشيدا لى ۋە ۋە سەزدارىيە ۋە جەگىر بىلەن، چۈنكى "تەنە خەلەر ھەيە بىلەن خەتە ۋەرى". ئۇم باۋە ھاۋە ۋە دەستە ۋەزىيە "ئەشتى ستەيكە" يان "سەبەكە ستەيكە" يە، بىلەن ئۇم دەستە ۋەزىيە تەنە لىلەن ھەم مۇ ستەيكە "ئەخلاقىيەكانى ئادىكە" ۋە دەتە ۋەزىيە بىلەن تەۋا ۋە ئەزادە ھەم مەركەز ۋە ئۆلۈم تەۋە ۋەزىيە لى خەتە ۋەزىيە ھەم مۇ تەۋە ۋەزىيە ئەخلاقىيەكان بىلەن تەۋە بىلەن.

لى سەبەكە تەۋە دامە زەندە ۋە، باۋە ستەيكە لى ئىمپەراتەرىيە تەۋە مەدە بىلەن ۋەزىيە، ئىمپەراتەر مەركەز ئەۋرەلەس لى نەۋە لىلەن نەزەرىيە بىلەن. كەتەك مەسەبەت لى سەدە ۋەزىيە چۈرەم بىلەن ئەينە دەۋەت، ئەستە ستەيكە بىلەن سەختە دەركەۋەت. بىلەن ئەينە سەدەكان چەندەن جەزە بىلەن ۋەزىيە، بىلەن تەبەتە لى سەدەمە رەنەسەنس (نەۋە ستەيكە) ۋە سەدەمە نەۋە (ستەيكەمە ئەستە) كە شەيەنە سەرنەجە لى گەرنە.

• ئىتەمەلەزى ستەيكەسەزەم.

ۋەزىيە "ستەيكە" لى ۋەزىيە يەنە نەۋە stōikos ۋەزىيە كە ۋەزىيە "ستەيكە [پەرتەك يان بۆلەتە] دەتە. ۋەزىيە يەنە نەۋە پەيلى ستەيكە لى ئەسەنە، يان شەۋەكە كە پەي دەۋەتە "ستەيكە زەۋە"، لىلەن فەلەسەفە سەزەنە ۋەزىيە فەلەسەفە بىلەن، كە لى سەدەمە خەيدە لىلەن دە ستەيكەمە دامە زەندە.

• خەتە سەبەكە ستەيكەسەزەم.

فەلەسەفە بىلەن مەرقەزە نادەت ھەكەم لى شەتە دەرەكەكان دابەنە بىلەن، ئەگەرنە ۋەزىيە لى دىۋەكە تەزە بىلەن تەكەدە دەنەسە ۋە كە لىلەن دەتە. مەدە ۋەزىيە دەرەش ۋەك دەرەش، بىلەن پەيلىكە رەشەكە، بىلەن تەۋە زەندە، ئەنە ھەم مۇنە.

• ئىپىكتەر، گەتەركەكانى ستەيكە.

ستەيكەكان ۋەزىيە يەكەگەتەۋەن پەشەش بىلەن جەھەنەم لىلەن فەلەسەفە ۋە فەزەيە مەنەستە ۋە ئەخلاقى سۈرۈشتە. لى نەۋەندە جەختە لىلەن كە ئەخلاقى جەگە ۋەزىيە سەرنەجە سەبەكە مەزەفە مەزەفە. بىلەن ئۇم

فهرکاریید فہلسفہ فیہ کانی ئوان زیاتر جہگہی سہرنجی فہیلہ سوفہ کانی دواتر بوو.

• ئاخاق لہ ستہ یسیزم.

ستہ یسیزم فہرت دہکات کہ پوہستہ پہرہ بہ خہکنتہنتہ کردن و خہکنتہنتہ بدہیت بہ ئووی بہسہر ہست و سہزہ تہکدہرہکاندا زاہ بیت؛ بہ پہی ئہم فہلسفہ فہی، پاک بوون و خاوان بیری است ہگہمان پہدہات لہ عہقہی گشتگیر (لہگہس) تہبگہین.

لایہنی سہرہکی ستہ یکیزم باشترکردنی خہشگوزہرانی ئہخلاقی و ئہخلاقی مرہقہ: "میہرہبانی ئہو ئیرادہی کہ لہگہس سروشدا ہاواہہنگہ." ئہم پرسہ بہ ہواری پہیوہندیہکانی نہوان کہسیش دہگرہتہو؛ "ئازادی لہ ئیرہی و ئیرہی و ئیرہی" تہنانہت لہ کہیلہبوون بہ کہیلہکان، چونکہ ہموو مرہقہکان لہ سروش دہرچوون.

ئہخلاقی ستہیکی بانگہشہ بہ وانگہیہکی دیاریکراو دہکات، واتہ ووداوہکان پشت بہ ہندہک مہرجی پہشوہختہ دہبہستن؛ سہبارہت بہو کہسانہی کہ فہزیلہتی ستہ یکیزمیان نیہ، کلینز جارہک وتی؛ "پیاوہکی خراپہکار وک سہگہک کہ بہ گالیسکہکہو بہستراوہتہو، ناچارہ بچہتہ ہر شوہنہک بچہت." لہ بہرامبہردا ستہیکی خہرخواز، ئیرادہی خہی دہگہی و لہگہس جیہاندا دہیگونجہنہت، و بہ گوہرہی ئہپیکتیتہس "نہخہش، بہہام دہخہش، لہ مہترسیدایہ، بہہام ہشتا دہخہش، لہ جہگہی مہرگدا، بہہام ہشتا دہخہش، نہفرہت لہکراو، دہخہش، دہربہدہر، بہہام بہم شوہی، ئیرادہیہکی تاکہکہسی "تہواو سہربہخہ" دروست دہکات، لہ ہمان کاتدا گہردوونہک "بہ توندی لہلایہن یہک یہک دیاری کراو". دواتر ئہم بہچوونانہ بہ پانتائیزمی کلاسیکی" ناوہد کران (لہلایہن فہیلہسوفی ہہہندی باروخ سپینہزا وہرگیراو).

• مہژووی ستہ یسیزم.

ستہ یکیزم پہش ہموو شتہک لہ نہو نوخبہی خوہندہواری جیہانی ہہلینستی و ئیمپرانہریہتی ہہمدا بہناوبانگہ بوو.]

لہ نزیکہی ساہی ۳۰۱ پہش زایین دہستی پہکرد، زینہ ستہا دہستی کرد بہ فہرکردنی فہلسفہ فہی خہی لہ پہیکیلہ ("ستہای ازاوہ"). ئہم شوہنہ، واتہ بہ ہزلہنان لہ ستوا، دہستی کرد بہ ناوانی فہلسفہ ستہ یسیزم (ستہ یکیزم). زینہن بہ پہچہوانہی قوتا بخانہ فہلسفہ فیہکانی دیکہی ئہو سہردہم، وک ئہپیکوریہکان، بہیاریدا

فەرکارییه‌کانی به ئاشکرا به‌اوبکاتوو، له به‌رامبه‌ردا ستا له‌م ستوونه‌ کراره‌یه‌دا شووه‌نێکی هه‌یه‌ که‌ ووی له‌ گه‌هه‌ پانی سه‌ره‌کی ئه‌سینای پایته‌خت کردوو، ئاگه‌را.

بهره‌که‌کانی زینه‌ن له‌ کینه‌که‌کانه‌وه‌ سه‌ریان هه‌هه‌داوه‌ و دام‌زهره‌ن‌ریان ئه‌نتیشه‌ن خوهندکاری سوکرات بووه‌. کاریگه‌رتهرین لایه‌نگری زینه‌ن، کریسه‌په‌س، ئه‌ستا خه‌ریکی په‌که‌هه‌نانی ئه‌وه‌شته‌یه‌ که‌ په‌ی ده‌وتره‌ت سه‌ته‌یکه‌زم. سه‌ره‌نجی دوا سه‌ته‌یکی هه‌مانه‌ی ئه‌وه‌ بوو که‌ به‌ هاوه‌هه‌نگی له‌گه‌هه‌ گه‌ردوونده‌ به‌زین (هه‌چ که‌نه‌ته‌هه‌هه‌کی هه‌سته‌وه‌ به‌سه‌ریدا نه‌یه‌).

زانایان به‌گه‌شتی مه‌ژووی سه‌ته‌یکه‌زم به‌سه‌ره‌سه‌ قه‌ناغه‌دا دا به‌شه‌ ده‌که‌ن:

- یه‌که‌م: . سه‌ته‌ای په‌شوو، له‌ زینه‌نی دام‌زهره‌ن‌ره‌وه‌ تا ئه‌نتیه‌اته‌ره‌.
- دووه‌م: . سه‌ته‌ای ناوه‌هه‌هه‌هه‌ و په‌نه‌ته‌یه‌س و په‌زیده‌نیه‌م له‌خه‌ده‌گه‌ته‌.
- سه‌یه‌م: . هه‌ره‌ ده‌چه‌ قه‌ناغه‌ی دووه‌میان به‌رته‌ین له‌ سه‌ته‌ا، موسه‌نیه‌سه‌ وه‌فه‌سه‌، سه‌نه‌که‌، ئه‌په‌که‌ته‌سه‌ و مه‌ره‌ ئاوه‌ریلیه‌سه‌.
هه‌چ کام له‌ خه‌مه‌ته‌کانی فه‌یه‌سه‌فه‌کانی سه‌ته‌یکی که‌ مه‌ژوو که‌ی ده‌گه‌هه‌ته‌وه‌ به‌ دوو قه‌ناغه‌ی یه‌که‌م به‌ ته‌واوی نه‌پاره‌زه‌راوه‌. ته‌نیا ده‌قه‌ هه‌مانه‌یه‌کانی که‌ ته‌ای سه‌ره‌ده‌می سه‌ته‌یکی له‌ ژیا نه‌دا مه‌بوون.

-له‌ژیکه‌ ده‌ره‌به‌ین له‌ سه‌ته‌یکه‌.

یه‌که‌ک له‌ مه‌مه‌سه‌تاکانی زینه‌ن به‌ ناوی ده‌یه‌ده‌ره‌سه‌ که‌ره‌ن فه‌ره‌مه‌کی له‌ژیکه‌ دا هه‌نه‌ا و په‌ره‌ی په‌دا که‌ ئه‌سته‌ا په‌ی ده‌وتره‌ت له‌ژیکه‌ له‌ژیکه‌ په‌ره‌زه‌نه‌، که‌ زه‌ره‌ جیاوازه‌ له‌ له‌ژیکه‌ چه‌مه‌که‌کانی ئه‌سه‌ته‌، که‌ له‌سه‌ره‌ به‌نه‌مای له‌که‌دانه‌وه‌کان دام‌زه‌راوه‌. دوا‌ی مه‌وه‌یه‌ک، کریسه‌په‌س سه‌سه‌ته‌مه‌کی په‌ره‌یه‌دا که‌ دواتر به‌ له‌ژیکه‌ سه‌ته‌یکی ناسه‌ره‌، که‌ سه‌یه‌سه‌ته‌یکه‌ سه‌ته‌یکی له‌خه‌گه‌ته‌وه‌ که‌ ده‌که‌ره‌ به‌ "که‌به‌ره‌ی" سه‌یه‌جیه‌مه‌کانی ئه‌سه‌ته‌ هه‌ژمه‌ره‌ به‌که‌ته‌. له‌ سه‌ده‌ی به‌سه‌ته‌مه‌دا، گه‌ره‌گه‌دان به‌ له‌ژیکه‌ سه‌ته‌یکی دووباره‌ سه‌ره‌یه‌هه‌ده‌یه‌وه‌، چه‌ونه‌که‌ له‌مه‌ که‌ته‌دا خه‌مه‌ته‌گه‌زه‌رییه‌ گه‌ره‌گه‌ نو‌یه‌که‌کان له‌ له‌ژیکه‌ له‌سه‌ره‌ به‌نه‌مای له‌ژیکه‌ له‌که‌دانه‌وه‌ بوو. به‌ گو‌ه‌ره‌ی سه‌زه‌نه‌ا به‌به‌زه‌ن، "له‌که‌چه‌وه‌نه‌ سه‌ره‌نه‌ج‌اکه‌شه‌کانی نه‌وان له‌ژیکه‌ فه‌سه‌فه‌ی هه‌ره‌سه‌په‌ و ئه‌وه‌ له‌ژیکه‌ که‌ له‌لایه‌ن گه‌ته‌به‌ه‌ه‌ه‌ه‌ه‌ په‌ره‌ی په‌ده‌راوه‌، به‌ ته‌یه‌ته‌ی سه‌ره‌نه‌ج‌اکه‌شه‌ن."

به‌به‌زه‌ن هه‌ره‌وه‌ها ئه‌مه‌ژه‌ به‌وه‌ ده‌که‌ته‌: "هه‌ره‌سه‌پ له‌ که‌ته‌به‌ ۳۰۰ به‌ره‌گییه‌که‌یه‌دا که‌ته‌به‌کی نووه‌سه‌وه‌ که‌ به‌سه‌ له‌ نه‌زه‌که‌ی هه‌مه‌وه‌ به‌به‌ته‌کی له‌ژیکه‌ ئه‌مه‌هه‌ ده‌که‌ته‌، له‌وانه‌ ته‌یه‌ره‌ که‌ده‌ی قه‌سه‌کردن، شه‌که‌ری سه‌ته‌،

جـناوى تاك و فرـيى، جـرـكانى پـشـبـينى، ئـينـدـكـس، بوون، بوونگـرايى و هتد ،، ئـينـكارى، جـيا بوونـو، دـربـينى مـرجدار، دـرـنـجام لـژيكيـكان، هـردوو فـمى وـاى ئـارگيومـنتـكان، تيـرى لـبـين، لـژيكي سـت، لـژيكي مـدايى، لـژيكي كات، لـژيكي زانستى، لـژيكي گريمانـيى، هـردووكيان لـژيكن.

• مادد لاي ست يکيسيزم.

بـپـى ستـيـکـكان هـموو ژيان مادديـ، بـمـام هـموو شتـكان وا نين. هـرچـند جـياوازي نـوان ئـبـژي ئـبـستراكت و کـنـکـرتيان قـبوـ کرد، بـمـام لـگـ باوـى ئـرستـدا نـبوون بـ بوونى پاکی ناماددى. بـم شـوـيـ، ئـوان لـگـ بـيرکـى ئـناکسـگـردا هاوـا بوون – کـ ئـگـر شتـک گـرم بـت، هـکارکـى ئـوـيـ کـ تـنـ گـرم گـشتگـرکـ تـيدايـ – ئـرستـش قـبوـ دـکات. بـمـام بـ پـچـوانـى ئـرستـ ئـم بـيرکـيـان فراوانتر کرد بـ ئـوـيـ لـگـ هـموو ووداوـکاندا بـگونـجـت. بـم شـوـيـ ئـگـر تـنـکـ سوور بـت، هـکارکـى ئـوـيـ کـ تـنـکـى سوورى گـشتگـر دـچـتـ ناو ئـبـژکـو. ئـوان پـيان وا بوو کـ چوار پـلى ستـيـکـ هـيـ.

• ماددى بنـىـتى.

هـموو شتـکـى تر لـ ماددـيـکـى سـرـتـايى پـکـهاتوو،
ماددـيـکـى بـ فـرمه.
• زانست بـگـشتى لاي ستـيـکـى.

زانست لاي ستـيـکـىـکان بـ بـچوونـکـى مـعـقـو دادـنـرـت و وـکـ بـيروباوـکـيان بـچوونـکـ (doxa) مامـمـى لـگـ دـکـرت. تـنـها لـ گـى عـقـوـوـيـ کـ هـر شتـکـ وون و جـمـى مـتـمانـ دـبـت (کاتالپسيس). ئـو زانستـى کـ فـرمانـوـاى ستـيـکـى بـدستى هـناوـ و ئـو زانياريدـ باوـپـکـراوـى کـ پـويستـ بـ گـيشتن بـ زانستى استـقـينـ (episteme) دـبـت بـراورد بـکـرت لـگـ ئـزمـوونى هاوتـمـنـکان و تـگـيشتنى هاوبـشى مـرـفـايـتى.

• فيزيا و گـردووناسى.

بـ بـواى ستـيـکـكان، گـردوون مادـيـکـى ماددى و هزر ورووژـنـرـ کـ بـخودا يان سروشت ناسراو. بـ دوو شـوـ دـت: چالاک و پاسيف. مادـى پاسيف ماددـيـکـ کـ “لاواز”، دـتـوانـرت بـ هـر شـوـيـکـ بـت وـرـبـگـيرـت، بـمـام خـى بـسوود و بـکار”. لـ بـرامبـردا ئـو مادد چالاک پـى دـوترـت چارـنووس يان عـقـى هاوبـش (Logos) کـ

لله وای کی زیر کی یان " بلسای پشوو " پکها توو که کاریگری لسر مادد پاسیف کان هی.

حی تاک کان توانای ئوو یان هی که بهی سروشتی خیا نوو خراب بن؛ دتوانرت بگندرتوو به کاری سرتای گردوون (logos spermatikos) و لاین سروشت کی ئاگرینوو قووت بدرت). بو و پیی عقی استقین بناغی هم مرقای تی و هم گردوون، ئمانجی زیان ئوو که به عقی بژی، وات دسزی به سروشت.

• خواو ندیی تی (ئلاهیات) ی ست یسزم.

خواو ندیی تی (ئلاهیات) ی ست یسزم وات تی لایا، له پانت یزمی فالتیستی و سروشتیگری رای پکدت: خدا هرگز زانی کی تواو نیی، بکو همیش باو دار. ست یکی کان لگ سروشتا یی کسان دکن. له کات کدا ئایین ئیبرا هیمی کان خدا به دروستکاری جیهان دزانی، ست یکیزم خدا به تواوی که مای گردوون یی کسان دکات. به پی گردووناسی ست یسزم ناتوانرت سرتای های زممان هبت، چونکه به بک تایی و خولگی داد نرت. به شوو یی نه گردوون و نه گردوون سرتا و نه کتایان هی، له خول کدا دژین. جیهانی ئستا تیا یی که ناغی خولی ئستای و پش ئوو ش ژمار یی کی زار جیهان هوون که محوم بوون (لناوچوون)، و دواتر وک جیهانی ئستا سریان هادایوو. تنانت دواي ئم گردوون ژمار یی کی بک تایی گردوونی نو له دایک دبن. به پی ست یسزم، هموو زیان به سوو کدا تد پت و فزا شت که له ئب دی تدا خنو کردنو و خ لناو بردن.

وک ئایینی هیندسی، وک ئایینی ست یکیزم، هیندسیزم، ئایینی بودا و جاین، سرتا و کتایی گردوون دیاری ناکات. به بوای ست یکی کان، لگ همیش هکاری کی پراکتیکی بوو، یان ئیما موندی، که هموو گردوون دگرتوو و زیندوو دکات. گردوون به مادد داد نرت و یی کسان به خدا یان سروشت.

هروها ست یکی کان گرنگیان به کاری سرتای کی ("logos spermatikos") دا، وات یاسای نو کان له گردووندا، که باب تی عقی کردیی بوو که کار لسر مادد به گیان کان دکرد. بلس و عقی سس - ئوو لژیک خودایی که گردوون بلس و دبات و برددوامی پددات - مر ق کان دگرتوو.

• ئخلاق و میهر بانی ست یکی.

ست. یکی کفن زرجار به همتی تندیگان چونک و چو مکانی که پیشتر
نوان مانای شتکیان هوبو و ابرودودا، بام ناستا هومان
وشکان مانای کی جیاوازیان هی. وشی "ستیک" خی ناستا به
واتای "به همت" یان پشتگوختن له بازار دت، چونک نخلای
ستیسزم، پهبی وکردنی "عق" فرمان دکت ئیراد به هز بین،
دوور له دت اوک. بام ستیککان باسیان له زگار بوون له
هستکان ندد کرد؛ نوان هویان ددا به یارم تی "پرسیار"ی
به هز چاکسازیان تدا بکن. ناسکسیس گگ به مرقف ددات بیرکی
کراو و ئارامی دروونی دروست بکات. له ژیک، ئیستدلال، تکریز
گگی سارکین به دیسپلینکردنی خت.

بناغکانی نخلای ست. یکی له کینیککان و و رگراو، که پیمان
وای چاک له دخی و له حکمت و له خکنت ندد کردن دای.
نخلای ست. یکی جخت ل سار و یاسای دکت و که "رگای کی هی
که به و حکمت دبات". لرو و دبت مرقف له ئارزو و
ئاگرینکان دوور بت. گرنگ ئاماز به و بکین که له کدا وشی
"ئارزووی به هز" به واتای "بازار" دها، به یان ئاماز به
و ممدان و ی "پاسیف" به بارودخ د رکیکان. جیاوازی هی له
نوان پاتس (پات فری)، پر پاتس یان کاردان و ی غریزی (به
نمون سپیوون و ل رزینکی له ناکاو له بامبر متری
جست ی)، ئیوپاتس که و رگ دراو به حکمتی ستیککان که
به زری و رگ دراو و کی "پنا، ئارزووی به هز. " ئیوپاتیا
هست که له نجامی بیرکردن و ی دروستدا سه ره ددات و ئارزووی
به هزیش له بیرکردن و ی همت دا سه ره ددات.

ستیککان باسیان له زگار بوون له بازار د کرد له گگی به باکی
"به هیوا" یان ئارامی دروونی، نوان له ئارامی دروونی به مانا
کن که تگیشوون، واتا باب تی بوون یان "ئیستدلالی پاک" یان
هبت و هم له سختی کان و هم له ناسانکاری کانانی زیان
به وان.

▪ عق و ست. یکی.

لای ستیککان، عق تیا به کاره نانی له ژیک نیی، به کو
تگیشتن له پرسکانی سروشت - و له گگی ی که له ناو و کی
هموو شت کدای، یان عق ی گشتگیر. زیان به هاوئا هگی له گ
عق و میهر بانی، له دیدی نواندا، زیان به هاوئا هگی له گ
نزمی خودایی گردوون و به هاوئا هگی له گ عق ی هاو ب و

گرنگی هـ موو مرـ ځـ کان بژین.

▪ فـزیلـت لـ ستـیکـی دا .

چوار فـزیلـتـی سـرـرـکـی فـلسـفـی ستـیکـی لـ فـرکاریدـکـانی
نـفـلاتون وـرگیراون لـ (دـوـوـتـی چوارـم . ۴۲۶-۴۳۵) . پ . ز .

۱- حکمت (سـفـیا) .

۲- بوـری (نـدریا) .

۳- دادپـروـری (دیکا یـسین) .

۴- تـکـا (سـفرـسین) .

بـ دواي سوکرات، ستـیکـیـکان هـکارى ناخـشى و خراپـکاریشن. بـ
بـئاگان لـیان دادـنـرت. نـگـر کـسـک میهرـبان نـبـت تـنها
لـر نـوـی عـقـی گشتگیری خـی نازانـت کـ میهرـبان نابـت.
کـواتـ پـویستـ فـلسـفـی ستـیکـی بـکاربهـنیت بـ زگارـبون لـ
خراپـ و ناخـشى: بـ لـکـکـینـو و لـ بیرکردنـو و فـتارـکـانی خـت
و بزانت لـ کوـدا جیاوازن لـ عـقـی گشتی سروشت.

▪ خـ کوشتن لای باوـی ستـیکـیزم .

ستـیکـیـکان لـگـیان بـ خـکوشتن دـدا، واتـ خـکوشتن، نـگـر
پیاوـکـی ژیر بـهـی بارودـخـی سـختـو و نـیتوانی ژیانـکـی باش
بـوـبـات. بـ بـوای پلـتارک، قبوـکردنی ژیانـکـ لـ ژـر
ستـمکاریدا، “چارـسـری خـنووسین” ی کاتـنی بچووک وک ستـیکـک
دـخاتـ مـترسیـو و مافی هـبـزاردنـکـی نـخلاقـی دادپـروـرانـ
دـخاتـ ژـر مـترسیـو (کاتـن بـ ناکـکی لـگـکـ دـسـاتـی قـیسـر
خـی کوشت). خـکوشتن دـتوانـرت لـ نـگـری تووشـوونی کـسـک بـ
نازار یان نـخـشیدا ووا بـت و لـ حاـتـکـانی تردا نـگـ وک
هـهـتن لـ پـستی گشتی وـرگیرـت.

▪ باوـی “شتـ بـلایـنـکان” .

لـ ووی فـلسـفیـو، نـو شتانـی کـ “بـلایـنـن” لـ دـرـوـی دـستی
یاسای نـخلاقین - ناتوانن ببنـ هـی ئامانجـ نـخلاقینـکان یان
دـستوـردانـیان لـ بکـن. نـو کردارانـی کـ یاسای نـخلاقـی پـویست
نین یان قـدـغـ نـکراون، کـ کاریگـریان لـسـر نـخلاق نییـ، پـیان
دـوترـت کردـوـی بـلایـن لـ ووی نـخلاقینـو. باوـی بـ (شتـ
بـلایـنـکان) میهرـبانی و خراپـکاری لـ ستـیسـیزمدا دـگـرتـو
(کاتـکـن)، یان “کردـوـی لـبار”، یان کردارـکـانی هاوشـووی سروشت؛
لـ نجامی نـم دووبـرکـیدـدا، پـلـکـی گـورـی شتـکان بـ بـ پـناسـ

مانځو و له ئنجامدا دستان کرد به ناونانی بهلاین.

له کتاییدا سه پالی با به تی بهلاین داهنران:

- و شتانی که په ساند کران به یارم تیدانی زیان به ها وئا ه نگی له گډ سروشت.
- و شتانی که په ویست له یان دوور بک ونه و چونک ډگری له دکات.
- و شتانی که به مانای کی ت سکت بهلای نترن. پرسى نادیا ف را له نه و کسانى کینیکشدا باو و ئاسایه. فیلیپ میلانچتن له سه رد می رن سانسدا د گډ ت و به باو ی بهلای نی.
- اهنانی ډحی ست یکی.

به ست یک کان فلسفه ت نیا که م ډک بیرو باو نیه سه بار ت به فتاری ئ خلاقى، به کو ش واز کی زیان به ئ وان، که بریتی له پراکتیز کردن و اهنانی به رد وام (زهید). له ژیک به پراکتیز فلسفه و م عن و یه کانی ست یک کان، گفتوگ و قس کردنى سوکرات، به سه یر کردنى مردن وک د ر کییک، به ډ فک ر د نى ف کس به ئ و ی سات وختی ئ ستا له به رچاو بگیری ت (هاوش و ی ه ندک ش و ی م دیت یشن له ژ ه ډ ډات، هاوش و ی). به ډ ډ گاکانی م دیت یشن و ډ ډ گای م دیت یشن و (ژ ډ ک یان) و فلسفه به ست یک کان پر سه ی کی به رد وامی کردار و خ بیر ه نانی و ی.

مارك ئاوریلیس له کتبی ر ن گدان و یدا باس له ه ندک له و کرداران د کات. به نموون کتبی دوو م ئ م د ډ ډ انی ت دای:

به ر به یانی زوو به خ ت به: ئ م ډ کسانک د بینم که به من ت ن، تو ډ ډ، خیانه تیان له کراو، ئیر یی د به ن، د ستی یارم تی در ژ ناکن. ئ وان ی باشی است قین و نه خ ش نازان... هیچیان ناتوانن زیانم په بگ ی نه، که س ناتوان ت گوم ام بکات، نه تو ډ ډ بم یان قم له براکم به ت؛ چونک ئ م ها تووین به ئ م جیهان به ئ و ی به ک و خرم ت بک ین.

هرو ها په ش ئاوریلیس، ئیپیسیتس له "گفتوگ کان"ی خ یدا سه ج کرداری جیا کرد و: بیر کردن و، ئار زوو و ت ماح. به به وای فیل سوفی ف ر نسی پیر ئاد، ئیپیسیتس ئ م سه کرداری له گ ډ ډ له ژیک و فیزیا و ئ خلاقدا ی کسان کردو و. وک ئاد د ډ ډ ت "له م دیت یشندا"، "ه ر ما کسیم که ی که یان دوو یان سه له م ت پی ز ر

تا یبـ تمـ ندانـ پـرـ پـدـدات (واتـ کردارـکان). ”

شیموس مـکسوین پراکتیزـکردنی اهـنانی ـحی وـک کاریگـریـک
لـسـر پراکتیزـکردنی بیرکردنـو وـسف کرد. کتـبی فـلسـفـی
چارـسـری مـعریفـی- دووهـفیـاـیـی بـرتسـن بـ وردی باس لـ
لـکچوونـکـانی نـوان اهـنانی ـحی ستـیکـکان و چارـسـری
دووهـفیـاـی مـعریفـی مـدـرن دـکات.

هـروـها ستـیکـکان بـ وتارـ دـنـوا یـکانیان بـ ناوبانگن. ئـوان
بـشـک بوون لـ نـریتی دـنـوا یـی لـ ئـدـدا. سـ دـنـوا یـی لـ و جـرـ
کـ لـلایـن سـنـکا نووسراوـ تا ئـمـمـش ماونـتـو.

▪ فـلسـفـی کـمـا یـتی لـ ستـیکـی.

یـکـک لـ تا یبـ تمـ ندیـ جیا کـرـوـکـانی ستـیسـزم، کـسمـ پـلیتیزمـ:
هـموو مـرـفـکان دـرکـوتنی هـمان ـحی هاوبـشن، و دـبـت هـموویان
بژین بـ ئـوی وـک خوشک و برا یـکـتریان خـشـوت و ئامادـبن لـ
کاتی پـویستـدا دـستی یارمـتی بـدن. ئیپیکتـتـس لـ
چاو پـکـوتـدـا سـبارت بـ پـیوـندیـکـانی مـرـفـ دـنووسـتـ:
“هـموو مـرـفـک پـش هـموو شـک هاووـا تی کـمـگا کـی تی؛ بـام لـ
هـمان کاتـدا ئـندامی شاری گـورـی خوداوـندـکان و گـل نیی، بـکو
تـها کـپیـکی چـپی سیاسیی بـ بـراورد بـم شارـ. ئـم بـچوونـ
دـنگدانـوی بـچوونی دیـجینیسی سینـپتیکـ کـ وـک دـرکـوت دـیگوتـ:
“من ئـسینایی و کـرنـتی نیم، بـکو هاووـا تیـکی جیها نم.”

بـ بـوای ستـیکـکان، سامان و پـگـگـگـنگ نیی بـ پـیوـندیـ
گشتیـکان. بـ پـچـوانـو برایـتی مـرـفـایـتی و یـکـسانی سـروشتی
هـموو مـرـفـکان گـرنگـر. ستـیسـزم بـتـ یـکـک لـ کاریگـرتـرین
قوتابخانـکـانی فـلسـفـی لـ جیها نی یـنانی-مـدا، بـ نووسـران و
کـسایـتیـ دیارـکـانی وـک کاتـنی بچووک و ئیپیکتیتـس.

بـرـوپـشـبردنی ستـیکـکان بـ ئـوی میهرـبان بـرامبـر بـ
کـیلـکان پـری بـ نـبوونی دـدا، سـنـکا وتی: تکایـ لـبیرت بـت
ئـو پیاوی تـ پی دـتـیت کـیلـ لـ هـمان تـو هاتوو، بـ هـمان
ئاسمانـو زـردـخـنـد دـکات، هـناسـ دـدات، دـژی و دـمـرت هـر وـک
تـ.

▪ بـکارهـنانی ستـیکـی لـ سـردـمی مـدـرن دا.

لږ فوډره ننگي نډود وټو تيدا (بې ټينگليزي و ټووسيشو) وشي
"سټيک" بې واتاي کډسک دټ کډ بډلايډنډ بډرامبډر ټوانين لږ
ټازار، حډز ، چټر، خډم يان خډشي. ټډم وشي بې يډکډم جار لږ ساډي
۱۵۷۹ و بې يډکډم جار لږ ساډي ۱۵۹۶ لږ گروپي ناودا بډکارها توو،
بې واتاي "کډسک کډ خډ دگرت يان بې سډبرو هډسټکان ټډزموون
دکات". بې پډچو وانډي چډمکي "ټيپيکيوري"، ټينسايکل پيډيادي
فلسفوي ستانفډرد دټټټ کډ "کواليټي" سټيکي "لږ زماني
ټينگليزيدا سډرچاوډي فوډلسفوي وشکډ بډلاوډا نا بات".

: